

Кучерявий Артем Олександрович
аспірант

Державної навчально-наукової установи
«Академія фінансового управління»

Kucheriavyi Artem

PhD Student of the
State Educational-Scientific Establishment
“Academy of Financial Management”

ORCID: 0000-0002-7503-7452

DOI: 10.25313/2520-2294-2024-8-10250

ІНСТИТУЦІОНАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕГУЛЮВАННЯ ВІРТУАЛЬНИХ АКТИВІВ: АНАЛІЗ РОЗКРИТТЯ В ЛІТЕРАТУРІ

INSTITUTIONAL PROVISION FOR THE REGULATION OF VIRTUAL ASSETS: LITERATURE ANALYSIS

Анотація. Вступ. Сучасний етап цифровізації усіх сфер суспільного життя призводить до появи нових галузей економіки та, відповідно, активів, до яких, зокрема, можуть бути віднесені віртуальні активи. Цей тип активів характеризується своєю нематеріальною формою та залежністю вартості від поточної ринкової кон'юнктури. Високий рівень волатильності такого виду віртуальних активів як криптовалюта може бути потенційним чинником, який призводить до виникнення економічних криз внаслідок нерегульованості ринку цих активів. Більший ризик відсутності регулювання становить репутація анонімного платіжного засобу, що зумовлює широке використання віртуальних активів серед злочинності для відмивання коштів або фінансуванню тероризму. Популяризація їх використання, з одної сторони, обумовлена оборотом грошових коштів, підтверджуючи «live straight» ринку. Але, з іншого боку, в світі все ще триває період узаконення віртуальних активів та операцій з їх використанням, що утримує левову частку інвесторів.

Метою дослідження є ідентифікація існуючого методологічного підґрунтя подальшого розвитку інституціонального забезпечення регулювання віртуальних активів в Україні та світі.

Матеріали і методи. Методи дослідження: бібліографічний аналіз, синтез, узагальнення. Інформаційний базис дослідження: публікації у наукових фахових виданнях України та в авторитетних зарубіжних виданнях.

Результати. Регулювання операцій з віртуальними активами на даному етапі розвитку глобальної та національної економіки стає одним з основних інструментів протидії відмиванню коштів. Все більше країн світу регламентують обіг віртуальних активів на законодавчому рівні. Забезпечення уніфікованого підходу до трактування поняття «віртуальні активи», стандартизація обліку та оподаткування операцій із такими активами сприятимуть створенню прозорого інформаційного джерела прийняття рішень у контексті протидії легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, та фінансуванню тероризму.

Перспективи. Перспективним напрямом подальших досліджень є стандартизація підходів до обліку віртуальних активів через наукове обґрунтування методологічних засад їх класифікації та оцінки.

Ключові слова: віртуальні активи, облік, фінансова звітність, оподаткування, криптовалюта.

Summary. Introduction. The current stage of digitalisation of all spheres of social life leads to the emergence of new economic sectors and, accordingly, assets, which, in particular, may include virtual assets. This type of asset is characterised by its intangible form and the dependence of its value on the current market conditions. The high level of volatility of such virtual assets as cryptocurrencies may be a potential factor leading to economic crises due to the unregulated market for these assets. A more significant risk of the lack of regulation is the reputation of an anonymous means of payment, which leads to criminals' widespread use of virtual assets for money laundering or terrorist financing. On the one hand, the popularisation of their use is driven by the turnover of funds, confirming the 'live straight' nature of the market. On the other hand, the world is still in the process of legalising virtual assets and transactions involving their use, which retains the lion's share of investors.

The purpose of the study is to identify the existing methodological basis for the further development of institutional support for the regulation of virtual assets in Ukraine and the world.

Materials and methods. Research methods: bibliographic analysis, synthesis, and generalisation. The information base of the study is publications in scientific professional journals in Ukraine and in reputable foreign publications.

Results. At this stage of global and national economic development, regulation of transactions with virtual assets is becoming one of the main tools for combating money laundering. An increasing number of countries regulate the circulation of virtual assets at the legislative level. However, to effectively combat money laundering and terrorist financing, it is crucial to ensure a unified approach to the interpretation of the concept of 'virtual assets'. This standardisation, along with the standardisation of accounting and taxation of transactions with such assets, will help to create a transparent information source for decision-making.

Discussion. A promising area for further research is the standardisation of approaches to accounting for virtual assets through scientific substantiation of the methodological foundations of their classification and valuation.

Key words: virtual assets, accounting, financial reporting, taxation, cryptocurrency.

Вступ. За інвестиційною теорією циклів М.І. Туган-Барановського економічні кризи виникають внаслідок нерівномірності розвитку галузей економіки [18]. У період економічного зростання темпи зростання виробництва в одних галузях перевищують темпи зростання інших, що й призводить до появи економічних дисбалансів та кризи. Сучасний етап цифровізації усіх сфер суспільного життя призводить до появи нових галузей економіки та, відповідно, активів, до яких, зокрема, можуть бути віднесені віртуальні активи. Цей тип активів характеризується своєю нематеріальною формою та залежністю вартості від поточної ринкової кон'юнктури. Високий рівень волатильності цін на такий вид віртуальних активів як криптовалюта може бути потенційним чинником, який призводить до виникнення економічних криз внаслідок неврегульованості ринку цих активів.

Метою даного дослідження є ідентифікація існуючого методологічного підґрунтя подальшого розвитку інституціонального забезпечення регулювання віртуальних активів в Україні та світі.

Досягнення поставленої мети обумовлює необхідність проведення глибокого бібліографічного аналізу наукових публікацій українських та зарубіжних авторів.

Методи дослідження: бібліографічний аналіз, синтез, узагальнення.

Інформаційний базис дослідження: публікації у наукових фахових виданнях України та в авторитетних зарубіжних виданнях.

Виклад основних результатів.

Алгоритмізація проведення дослідження побудована на основі таких напрямів вибірки наукових публікацій:

- інституціональне забезпечення обігу віртуальних активів;
- теоретичні підвалини розуміння категорії «віртуальні активи»;
- оцінка галузевого впливу використання віртуальних активів;
- обліково-аналітичні аспекти віртуальних активів.

Узагальнені результати бібліографічного аналізу наукових публікацій за наведеними вище напрямками представлені в таблиці 1.

Розподіл проаналізованих публікацій за сферами дослідження авторів представлено на рисунку 1.

Проаналізуємо детальніше основні моменти, висвітлені у публікаціях, представлених у таблиці 1.

У статті Мандрика В. О. та Мороз В. П. «Законодавче регулювання обігу криптовалют в Україні, проблеми та перспективи їх розвитку» [4] аналізується правовий статус криптовалют в Україні та пропонуються шляхи його вдосконалення. Автори розглядають зарубіжний досвід регулювання криптовалют, включаючи позиції фінансових інституцій, та порівнюють його з українським законодавством. Особливу увагу приділено позиції Національного банку України щодо обігу криптовалют.

У роботі висвітлено проблеми, пов'язані з використанням криптовалют, такі як незаконні операції, втрата державної монополії на емісію грошей, негативний вплив на національну валюту та ускладнення грошово-кредитної політики.

На основі проведеного аналізу автори пропонують зміни до законодавства України, спрямовані на ефективніше регулювання обігу криптовалют. Вони розглядають питання оподаткування майнінгу, ліцензування криптовалютних бірж та інші аспекти правового регулювання.

У дослідженні Мельниченко О. В., Новак О. С. та Фоміної О. В. «Проблеми та перспективи розвитку оподаткування операцій з криптовалютами» [15] розглядаються труднощі, що виникають при оподаткуванні операцій з криптовалютами, та пропонуються шляхи їх вирішення.

Автори виявляють розбіжності у визначенні сутності криптовалют у рекомендаціях регуляторів, що призводить до неоднозначності в обліку та оподаткуванні таких операцій. Аналіз чинного законодавства та роз'яснень податкових органів показує відсутність спеціальних норм щодо оподаткування криптовалютних операцій.

У статті зазначається, що загальні принципи оподаткування таких операцій характеризуються високим податковим навантаженням, що, враховуючи анонімність власників криптогаманців, призводить до ухилення від оподаткування.

Таблиця 1

Віртуальні активи як предмет досліджень у наукових публікаціях

Сфера досліджень	Автор	Напрямок досліджень
Інституціональне забезпечення обігу віртуальних активів	Дмитренко Т. Л., Пархоменко Ю. В., Волкова В. М., Гавриленко С. В. [11]	Наукове обґрунтування напрямів імплементації регуляторного досвіду держав-членів ЄС в Україні
	Дмитренко Т. Л., Любіч О. О., Пархоменко Ю. В. [10]	Інституціональні аспекти імплементації міжнародних стандартів протидії відмиванню коштів та протидії фінансовому тероризму в контексті розбудови ринку віртуальних активів в Україні
	Новицький В. Я., Фица В. М. [17]	Наукове обґрунтування шляхів удосконалення законодавчого врегулювання обігу віртуальних активів в Україні з урахуванням існуючих глобальних тенденцій
	Кулик О. І. [14]	Вивчення зарубіжного досвіду з питань правового регулювання ринку віртуальних активів та обґрунтування шляхів його імплементації в Україні
	Устименко В., Джабраїлов Р., Гудіма Т. [19]	Компаративний аналіз вітчизняної практики та досвіду ЄС в сфері регулювання ринку віртуальних активів
	Мандрик В. О., Мороз В. П. [4]	Законодавче регулювання обігу криптовалют (національний вимір)
	Мельниченко О. В., Новак О. С., Фоміна О. В. [15]	Оцінка передумов та наукове обґрунтування напрямів розвитку оподаткування операцій із криптовалютами в Україні
	Auer R., Claessens S. [5]	Оцінка різних підходів до врегулювання ринку віртуальних активів з позицій державного управління
Теоретичні підвалини розуміння категорії «віртуальні активи»	Brummer C. [1]	Дослідження віртуальних активів з монетарної, регуляторної позицій.
	Кудь А. А. [13]	Дослідження сутності та класифікації віртуальних активів в умовах диджиталізації економіки
	Грицай С. О. [9]	Аналіз правової сутності та змісту дефініції «віртуальні» активи у національному законодавстві України
Оцінка галузевого впливу використання віртуальних активів	Tobias A., Mancini-Griffoli T. [6]	Дослідження рівня застосування цифрових активів, цифрових валют у динаміці та оцінка потенційного впливу на фінансову систему
Обліково-аналітичні аспекти віртуальних активів	Cong L. W., He Z. [2]	Дослідження регуляторних механізмів впливу на використання технології блокчейн та смарт-контрактів у різних галузях економіки
	Крочак О. І., Матрос О. М., Михайловинна С. О. [12]	Дослідження віртуальних активів з позиції нових об'єктів обліку, поява яких спричинена диджиталізацією економіки
	Кіелек-Вієчлowska Е., Черкашина Т. [3]	Особливості та специфіка обліку віртуальних активів
	Вінідіктова В. С. [7]	Дослідження обліково-економічної природи криптовалюти в умовах подолання викликів сьогодення
	Могил Л. С. [16]	Наукове обґрунтування алгоритму обліку операцій з криптовалютою у розрізі двох варіантів: як нематеріального активу та як запасів.
Обліково-аналітичні аспекти віртуальних активів	Ганусич В., Ганусич К. [8]	Аналіз стану стандартизації обліку віртуальних активів. Ідентифіковано проблему неоднорідності криптоактивів, що обумовлює необхідність розроблення чіткої класифікації даного типу активів

Джерело: узагальнено автором

Автори аналізують законопроекти, спрямовані на регулювання обігу та оподаткування операцій з криптовалютами, відзначаючи їх переваги у порівнянні з чинним законодавством, такі як зниження ставок податку на доходи фізичних осіб та податку на прибуток, а також звільнення від ПДВ.

Для забезпечення контролю держави за операціями з криптовалютами у сфері оподаткування та

фінансового моніторингу, автори пропонують включити криптовалютні біржі до переліку суб'єктів первинного фінансового моніторингу.

У статті Кудь А. А. «Феномен віртуальних активів: економіко-правовий аспект» [13] досліджується сутність та класифікація віртуальних активів, враховуючи сучасні тенденції цифровізації економіки. Автор визначає ключові ознаки віртуального активу

Рис. 1. Розподіл публікацій за результатами бібліографічного аналізу
Джерело: узагальнено автором

та пропонує класифікацію суб'єктів, які взаємодіють у системі обліку цифрових даних на базі технології розподіленого реєстру.

У статті розглядаються такі види віртуальних активів, як токенизовані активи та криптоактиви, виходячи з їх походження від первинного активу та способів їх застосування. Автор також пропонує сучасний термінологічний апарат для сфери віртуальних активів, включаючи визначення таких термінів, як «система обліку цифрових даних на базі технології розподіленого реєстру», «розподілений реєстр», «токен розподіленого реєстру», «ідентифікатор», «токенізований актив», «цифровий актив», «первинний актив», «криптоактив», «користувач системи обліку цифрових даних на базі технології розподіленого реєстру», «постачальник послуг» та «споживач послуг», що можливо використати для формування понятійно-категоріального апарату.

У статті Крочак О.І., Матрос О.М. та Михайловинної С.О. «Активи цифрової трансформації як об'єкти обліку» [12] досліджується проблема визначення та класифікації об'єктів, що виникають в результаті цифрової трансформації, з метою їх обліку. Автори аналізують різноманітні терміни, що використовуються для позначення цих об'єктів, такі як «цифрові активи», «криптовалюта», «токен», «віртуальні активи» тощо, та виявляють неоднозначність у їх трактуванні.

У статті запропонована узагальнююча класифікація віртуальних активів, яка враховує напрями їх використання, роль та участь у цифрових процесах (рис. 2).

Враховуючи відсутність нормативно-правового регулювання обліку таких об'єктів, Крочак О.І.,

Матрос О.М. та Михайловинна С.О. пропонують використовувати існуючу систему обліку, виходячи з того, як і в яких операціях використовується той чи інший об'єкт [12].

Стаття підкреслює дискусійність питання визначення та класифікації об'єктів цифровізації, що призводить до багатовекторності їх відображення в бухгалтерському обліку. Автори пропонують об'єднати всі ці об'єкти під загальним терміном «віртуальні цифрові активи» та використовувати існуючі методичні рекомендації та інструкції для їх обліку.

У статті «Перспективи розвитку обліку та звітності у світлі інтеграційних процесів» [3] автори Kiełek-Więcławska E. та Черкашина Т. досліджують особливості обліку криптовалют у різних країнах світу. Автори підкреслюють зростаючу роль криптовалют у глобальній економіці та відсутність єдиного підходу до їх обліку. Вони аналізують різні функції криптовалют, такі як засіб обміну, інвестиційний інструмент та платіжний засіб, та їхній вплив на облік.

У статті розглядаються різні підходи до обліку криптовалют у різних країнах, таких як Україна, Польща, Велика Британія, Німеччина, США, Франція, Швейцарія, Японія та Іспанія. Дослідники на основі компаративного аналізу відмічають ключові відмінності в класифікації криптовалют, методах оцінки їх вартості та оподаткуванні операцій з ними.

Особливу увагу приділено проблемам обліку криптовалют у контексті Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ). Автори зазначають, що криптовалюти не мають стандартної класифікації за МСФЗ, що призводить до неоднозначності відображення їх в обліку [3].

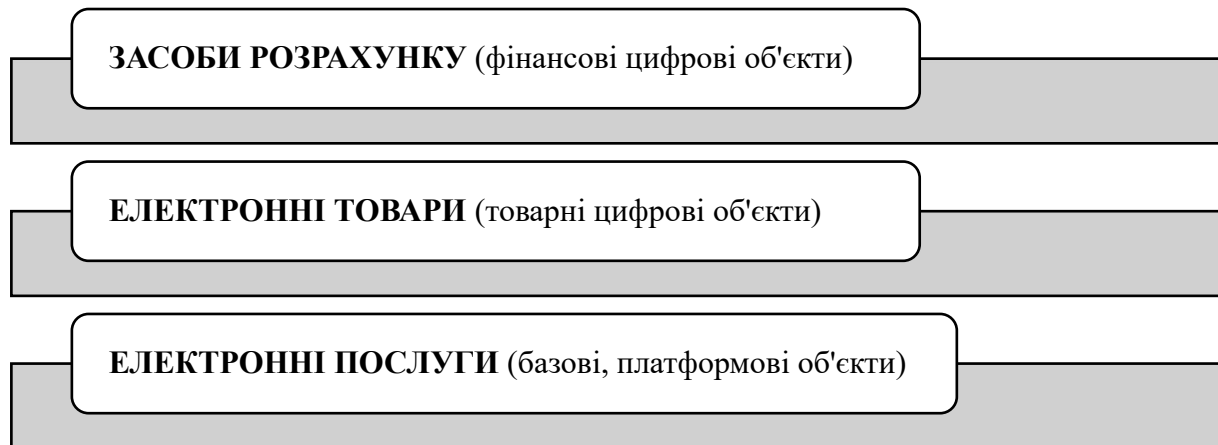

Рис. 2. Основні групи об'єктів цифрової економіки для цілей бухгалтерського обліку

Джерело: [12]

У статті також розглядаються виклики, пов'язані з обліком криптовалют, такі як волатильність їх вартості та відсутність чітких регуляторних норм. Автори підкреслюють важливість розробки єдиного підходу до обліку криптовалют для забезпечення прозорості та порівнянності фінансової звітності.

У статті Віндіктової В. С. «Обліково-економічна природа криптовалюти: виклики та перспективи у контексті сучасної економіки» [7] досліджується сутність криптовалюти як особливої форми електронних грошей та її місце в сучасній економіці. Автор аналізує різні підходи до визначення обліково-економічної природи криптовалюти, а також особливості її функціонування та відображення в обліку.

У статті розглядається інформаційне та нормативно-правове забезпечення обліку електронних грошей, зокрема криптовалют. Дослідник виявляє ключові теоретичні та практичні проблеми, що виникають при обліку операцій із криптовалютою, та підкреслює важливість їх вирішення для ефективного функціонування криптовалюти в Україні.

Дослідження Віндіктової В. С. є важливим кроком у розробці комплексної обліково-інформаційної системи, яка сприятиме розвитку криптовалютного ринку в Україні та його інтеграції у світову економіку.

У порівнянні із вітчизняними науковцями, іноземні дослідження проявляють більшу зацікавленість у висвітленні віртуальних активів як засобів капіталізації, прибутку та інвестування. Разом з тим, більшість зарубіжних авторів також спрямовують свої зусилля на формування уніфікованого понятійно-термінологічного апарату.

У роботі Auer R. та Claessens S. «Regulating Cryptocurrencies: Assessing Market Reactions» [5] застосовується біхевіористичний підхід, на основі якого досліджується реакція ринку криптовалют на різні регуляторні підходи. Автори аналізують, як новини про регуляторні дії впливають на вартість криптовалют, обсяги транзакцій та кількість користувачів.

Дослідження виявляє, що ринок криптовалют чутливий до регуляторних новин, особливо тих, що стосуються заборон, класифікації криптовалют як цінних паперів та боротьби з відмиванням грошей. Водночас, новини про створення нормативно-правового поля для обігу криптовалют сприяють зростанню ринку. Так, у цьому дослідженні аналізується вплив новин про регулювання криптовалют на їхні ціни, зокрема на прикладі біткоіна. Автори використовують метод регресійного аналізу для визначення, які типи новин мають найбільш статистично значущий вплив. Вони виявили, що новини про правовий статус криптовалют, наприклад, чи вважаються вони цінними паперами або валютою, мають найбільший вплив на ціни. Інші новини, такі як новини про боротьбу з відмиванням грошей або обмеження на торгівлю криптовалютами, також мають вплив, але менший.

Загалом, дослідження Auer R. та Claessens S. демонструє, що регулювання має значний вплив на ринок криптовалют, і його ефективність залежить від конкретних регуляторних підходів.

У статті «Blockchain Disruption and Smart Contracts» [2] автори Cong L. W. та He Z. досліджують вплив технології блокчейн та смарт-контрактів на різні сфери економіки. Зокрема, вони розглядають, як децентралізація, яка лежить в основі блокчейну, впливає на конкурентне середовище.

Автори зазначають, що смарт-контракти, які є самовиконуваними угодами з умовами, записаними в код, можуть зменшити інформаційну асиметрію та підвищити добробут споживачів завдяки посиленню конкуренції. Однак, вони також відзначають, що децентралізований характер блокчейну може сприяти змові учасників ринку через неминучий розподіл інформації.

У статті обговорюються виклики, пов'язані з регулюванням технології блокчейн, але питання ліцензування та оподаткування не розглядаються детально. Загалом, дослідження підкреслює потенціал

блокчейну та смарт-контрактів для цілей трансформації економіки, але також вказує на необхідність подальшого вивчення їхнього впливу та розробки відповідних регуляторних механізмів.

У статті «The Rise of Digital Money» [6] автори Tobias A. та Mancini-Griffoli T. розглядають зростання популярності цифрових грошей та їх потенційний вплив на фінансову систему. Вони аналізують різні форми цифрових грошей, включаючи електронні валюти центральних банків та криптовалюту на прикладі стейблкоїнів, та обговорюють переваги або ризики використання таких віртуальних активів для розрахунків між контрагентами в першу чергу.

Автори надають огляд глобальних підходів до регулювання обігу цифрових валют, підкреслюючи важливість ліцензування для забезпечення захисту споживачів. Вони також коротко обговорюють виклики, пов'язані з оподаткуванням цифрових валют, підкреслюючи важливість посилення регулювання емітентів електронних валют центральних банків та криптовалют для забезпечення фінансової стабільності. У дослідженні йдеться, що наразі найпоширенішим активом, який використовують емітенти, є банківські депозити, але банківські установи мають ризик дефолту.

У книзі «Cryptoassets: Legal, Regulatory, and Monetary Perspectives» [1] автор Brummer C. досліджує складний та багатогранний світ криптоактивів із регуляторної та монетарної точок зору. Автором проведено глибокий аналіз викликів, з якими стикаються законодавці, регулятори та учасники ринку у зв'язку зі зростанням популярності та різноманітності криптоактивів.

Публікація надає всебічний огляд правових та регуляторних проблем, пов'язаних з криптоактивами. Дослідник аналізує різні класифікації криптоактивів, такі як товари, цінні папери, валюти або новий клас цифрових активів. Також у роботі розглядаються питання захисту інвесторів та споживачів

від шахрайства, маніпулювання ринком та інших ризиків, пов'язаних із криптоактивами.

Brummer C. детально розглядає різні підходи до ліцензування бізнесу, пов'язаного із обігом віртуальних активів, враховуючи різноманітність їхніх функцій та бізнес-моделей. Автором проаналізовано досвід різних країн у регулюванні криптовалютних бірж, постачальників гаранцій та інших учасників ринку, пропонуючи збалансований підхід між сприянням інноваціям та забезпеченням безпеки інвесторів та фінансової стабільності.

Особливу увагу автором приділено питанням обліку та оподаткування криптоактивів. Зокрема, автором висвітлено труднощі, пов'язані з обліком криптовалют, такі як їх волатильність, анонімність та відсутність єдиних міжнародних стандартів та підходів (відмінності у підходах до оцінки криптовалют, їх класифікації для цілей відображення у фінансовій звітності). Brummer C. розглядає різні моделі оподаткування доходів від операцій із криптовалютами та висвітлює основні переваги та недоліки кожної з них. У роботі окреслені основні виклики, пов'язані з міжнародним оподаткуванням криптовалют, та пропонує можливі рішення, такі як обмін інформацією між податковими органами різних країн та розробка міжнародних стандартів оподаткування криптовалют.

Висновки. Підсумовуючи, зазначимо, що регулювання операцій з віртуальними активами на даному етапі розвитку глобальної та національної економіки стає одним з основних інструментів протидії відмиванню коштів. Все більше країн світу регламентують обіг віртуальних активів на законодавчому рівні. Забезпечення уніфікованого підходу до трактування поняття «віртуальні активи», стандартизація підходів до обліку та оподаткування операцій із такими активами сприятимуть створенню прозорого інформаційного джерела прийняття рішень у контексті протидії легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, та фінансуванню тероризму.

Література

1. Brummer C. (Ed.). *Cryptoassets: legal, regulatory, and monetary perspectives*. Oxford University Press, 2019. URL: <https://global.oup.com/academic/product/cryptoassets-9780190077310?cc=ua&lang=en> (дата звернення: 29.08.2024).
2. Cong L. W., Zhiguo H. Blockchain disruption and smart contracts. *The Review of Financial Studies*. 2019. Vol. 32, Issue 5. P. 1754–1797. URL: <https://academic.oup.com/rfs/article-abstract/32/5/1754/5427778?redirectedFrom=fulltext#no-access-message> (дата звернення: 29.08.2024).
3. Kiełek-Więcławska E., Черкашина Т. Перспективи розвитку обліку та звітності у світлі інтеграційних процесів. *Перспективи розвитку обліку, аналізу та аудиту в контексті євроінтеграції: матеріали XI Міжнародної науково-практичної конференції*. Одеса, 2023. URL: https://lib.lntu.edu.ua/sites/default/files/2023-09/%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%84%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%BD%D1%86%D1%96%D1%97_18.05.2023.pdf#page=9 (дата звернення: 29.08.2024).
4. Мандрик В. О., Мороз В. П. Законодавче регулювання обігу криптовалют в Україні, проблеми та перспективи їх розвитку. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2019. № 29.4. С. 67–71. URL: https://nv.nltu.edu.ua/Archive/2019/29_4/16.pdf (дата звернення: 29.08.2024).
5. Raphael A., Claessens S. Regulating cryptocurrencies: assessing market reactions. *BIS Quarterly Review*. 2018. URL: https://www.bis.org/publ/qtrpdf/r_qt1809f.pdf (дата звернення: 29.08.2024).

6. Tobias A., Mancini-Griffoli T. The rise of digital money. *Annual Review of Financial Economics*. 2021. Vol. 13. P. 57–77. URL: <https://doi.org/10.1146/annurev-financial-101620-063859> (дата звернення:
7. Віндіктова В.С. Обліково-економічна природа криптовалюти: виклики та перспективи у контексті сучасної економіки. *Вісник студентського наукового товариства ДонНУ імені Василя Стуса*. 2024. С. 74–79. URL: <https://jvestnik-sss.donnu.edu.ua/article/view/15798/15700> (дата звернення: 29.08.2024).
8. Ганусич В., Ганусич К. Бухгалтерський облік криптоактивів: міжнародний досвід та вітчизняні перспективи. *Acta Academiae Beregsasiensis. Economics*. 2024. № 6. С. 235–248. URL: https://real-j.mtak.hu/27753/2/AABE_2023_6.pdf (дата звернення: 29.08.2024).
9. Грицай С.О. Правова сутність дефініції «віртуальні активи» у Законі України «Про віртуальні активи». *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2022. № 1. С. 244–248. URL: <http://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/259912/256298> (дата звернення: 29.08.2024).
10. Дмитренко Т.Л., Любіч О.О., Пархоменко Ю.В. Регулювання ринку віртуальних активів: глобальний та національний рівні імплементації міжнародних стандартів ПБВ/ФТ. *Фінанси України*. 2021. № 7. С. 31–52. URL: https://finukr.org.ua/?page_id=774&lang=en&aid=4813 (дата звернення: 29.08.2024).
11. Дмитренко Т.Л., Пархоменко Ю.В., Волкова В.М., Гавриленко С.В. Нові пропозиції щодо регулювання ринку криптоактивів у Європі та шляхи імплементації їх в Україні. *Наукові праці НДФІ*. 2023. № 1. С. 30–42. URL: https://npndfi.org.ua/?page_id=774&lang=en&aid=1145 (дата звернення: 29.08.2024).
12. Крочак О.І., Матрос О.М., Михайловина С.О. Активи цифрової трансформації як об'єкти обліку. *Наукові перспективи*. 2022. № 4 (22). URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/np/article/view/1472/1470> (дата звернення: 29.08.2024).
13. Кудь А.А. Феномен віртуальних активів: економіко-правовий аспект. *International Journal of Education and Science*. 2020. Vol. 3, № 3. URL: https://culturehealth.org/ijes_archive/IJES.2020.3.3.pdf (дата звернення: 29.08.2024).
14. Кулик О.І. Правове регулювання ринку віртуальних активів: досвід Швейцарської конфедерації. *Актуальні проблеми держави і права*. 2021. Вип. 92. С. 44–51. doi: <https://doi.org/10.32837/apdr.v0i92.3260>.
15. Мельниченко О.В., Новак О.С., Фоміна О.В. Проблеми та перспективи розвитку оподаткування операцій з криптовалютами. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2023. № 3(53). С. 28–33. doi: [https://doi.org/10.26642/pbo-2022-3\(53\)-28-33](https://doi.org/10.26642/pbo-2022-3(53)-28-33).
16. Могил Л.С. Порядок обліку операцій з криптовалютою як різновидом віртуальних активів. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2023. № 2. С. 168–174. doi: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2023.02.28>.
17. Новицький В.Я., Фица В.М. Становлення та розвиток правового регулювання обігу віртуальних активів. *Інформація і право*. 2021. № 4(39). doi: [https://doi.org/10.37750/2616-6798.2021.4\(39\).249302](https://doi.org/10.37750/2616-6798.2021.4(39).249302).
18. Туган-Барановський М.І. Основи політичної економії. Автор пер. і вступ. статті С.М. Злупко. *ЛНУ ім. Івана Франка*. 2003. 628 с.
19. Устименко В., Джабраїлов Р., Гудіма Т. Правове регулювання ринку віртуальних активів в Україні та Європейському Союзі: порівняльне дослідження. *Право України*. 2022. № 8. С. 48–61. URL: https://pravoua.com.ua/en/store/pravoukr/pravo_2022_8/pravo_2022_8-s3/ (дата звернення: 29.08.2024).

References

1. Brummer, C., ed. *Cryptoassets: legal, regulatory, and monetary perspectives*. Oxford University Press, 2019. URL: <https://global.oup.com/academic/product/cryptoassets-9780190077310?cc=ua&lang=en&>.
2. Cong, L. W., & Zhiguo, H. (2019). Blockchain disruption and smart contracts. *The Review of Financial Studies*. Vol. 32, Issue 5. Pp. 1754–1797. URL: <https://academic.oup.com/rfs/article-abstract/32/5/1754/5427778?redirectedFrom=fulltext#no-access-message>.
3. Kielek-Więclawska, E., & Cherkashyna, T. (2023). Perspektyvy rozvytku obliku ta zvitnosti u svitli integratsiinykh protsesiv [Prospects for the development of accounting and reporting in the light of integration processes]. *Prospects for the Development of Accounting, Analysis and Auditing in the Context of European Integration: materials of the 11th International Scientific and Practical Conference*. Odesa. URL: https://lib.lntu.edu.ua/sites/default/files/2023-09/%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%84%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%BD%D1%86%D1%96%D1%97_18.05.2023.pdf#page=9 [in Ukrainian].
4. Mandryk, V. O., & Moroz, V. P. (2019). Zakonodavche rehuliuвання obihu kryptovaliut v Ukraini, problemy ta perspektyvy ikh rozvytku [The legislative regulation of the circulation of cryptocurrency in Ukraine and the prospects for development]. *Scientific Bulletin of UNFU*. No. 29(4). pp. 67–71. URL: https://nv.nltu.edu.ua/Archive/2019/29_4/16.pdf [in Ukrainian].
5. Raphael, A., & Claessens, S. (2018). Regulating cryptocurrencies: assessing market reactions. *BIS Quarterly Review*. URL: https://www.bis.org/publ/qtrpdf/r_qt1809f.pdf.
6. Tobias, A., & Mancini-Griffoli, T. 1 (202). The rise of digital money. *Annual Review of Financial Economics*. 13. pp. 57–77. doi: <https://doi.org/10.1146/annurev-financial-101620-063859>.
7. Vinidiktova, V. S. (2024). Oblikovo-ekonomichna pryroda kryptovaliuty: vyklyky ta perpektyvy u konteksti suchasnoii ekonomiki [The accounting and economic nature of cryptocurrency: challenges and prospects in the context of the

modern economy]. *Bulletin of Student Scientific Society of the Donetsk National University named after Vasyl Stus*. pp. 74–79. URL: <https://jvestnik-sss.donnu.edu.ua/article/view/15798/15700> [in Ukrainian].

8. Hanusych, V., & Hanusych, K. (2024). Bukhhalterskyi oblik kryptoaktyviv: mizhnarodnyi dosvid ta vitchyzniani perspektyvy [Accounting of cryptoassets: international experience and domestic perspectives]. *Acta Academiae Beregasiensis. Economics*. No. 6. pp. 235–248. URL: https://real-j.mtak.hu/27753/2/AABE_2023_6.pdf [in Ukrainian].

9. Hrytsai, S. O. (2022). Pravova sutnist definitsii “virtualni aktyvy” u Zakoni Ukrainy “Pro virtualni aktyvy” [The legal essence of the definition of “virtual assets” in the Ukrainian law “On Virtual Assets”]. *Analytical and Comparative Jurisprudence*. No. 1. pp. 244–248. URL: <http://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/259912/256298> [in Ukrainian].

10. Dmytrenko, T. L., Lyubich, O. O., & Parkhomenko, Y. V. (2021). Rehuliuвання ринку virtualnykh aktyviv: hlobalnyi ta natsionalnyi rivni implementatsii mizhnarodnykh standartiv [Virtual assets market regulation: global and national level of implementation of AML/CFT international standards]. *Finances of Ukraine*. No. 7. pp. 31–52. URL: https://finukr.org.ua/?page_id=774&lang=en&aid=4813 [in Ukrainian].

11. Dmytrenko, T. L., Parkhomenko, U. V., Volkova, V. M., & Havrylenko, S. V. (2023). Novi propozyzii shchodo rehuliuвання ринку kryptoaktyviv u Ievropi ta shliakhy implementatsii ikh v Ukraini [Overview of the new proposals regarding the regulation of the cryptoassets market in Europe and the ways of their implementation in Ukraine]. *RFI Scientific Papers*. No. 1 pp. 30–42. URL: https://npndfi.org.ua/?page_id=774&lang=en&aid=1145 [in Ukrainian].

12. Krochak, O. I., Matros, O. M., & Mykhailovyna, S. O. (2022). Aktyvy tsyfrovoy transformatsii iak obiekty obliku [Digital transformation assets as accounting objects]. *Scientific Perspectives*. No. 4 (22). URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/np/article/view/1472/1470> [in Ukrainian].

13. Kud, A. A. (2020). Fenomen virtualnykh aktyviv: ekonomiko-pravovyi aspekt [The Phenomenon of Virtual Assets: Economic and Legal Aspects]. *International Journal of Education and Science*. No. 3(3) pp. 30–42. URL: https://culture-health.org/ijes_archive/IJES.2020.3.3.pdf [in Ukrainian].

14. Kulyk, O. I. (2021). Pravove rehuliuвання rинку virtualnykh aktyviv: dosvid Shveitsarskoi konfederatsii [Legal regulation of the virtual assets market (on the example of Swiss Confederation)]. *Current Problems of State and Law*. No. 92. pp. 44–51. doi: <https://doi.org/10.32837/apdp.v0i92.3260> [in Ukrainian].

15. Melnychenko, O. V., Noval, O. S., & Fomina, O. V. (2023). Problemy ta perspektyvy rozvytku opodatкування operatsii z kryptovaliutamy [Problems and prospects of the development of taxation of cryptocurrencies transactions]. *Problems of theory and methodology of accounting, control and analysis*. No. 3(53) pp. 28–33. doi: [https://doi.org/10.26642/pbo-2022-3\(53\)-28-33](https://doi.org/10.26642/pbo-2022-3(53)-28-33) [in Ukrainian].

16. Mohyl, L. S. (2023). Poriadok obliku operatsii z kryptovaliutoiu iak riznovydom virtuaalnykh aktyviv [Accounting procedure for operations with cryptocurrency as a variety of virtual assets]. *Analytical and Comparative Jurisprudence*. pp. 168–174. doi: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2023.02.28> [in Ukrainian].

17. Novytskyi, V. I., & Fitsa, V. M. (2021). Stanovlennia ta rozvytok pravovoho rehuliuвання obihu virtualnykh aktyviv [Formation and development of legal regulation of circulation of virtual assets]. *Information and law*. No. 4(39). doi: [https://doi.org/10.37750/2616-6798.2021.4\(39\).249302](https://doi.org/10.37750/2616-6798.2021.4(39).249302) [in Ukrainian].

18. Tuhan-Baranovskyi, M. I. (2003). Osnovy poliychnoy ekonomii [Fundamentals of political economy]. *Ivan Franko National University of Lviv* [in Ukrainian].

19. Ustymenko, V., Dzhabrailov, R., & Hudima, T. (2022). Pravove rehuliuвання rинку virtualnykh aktyviv v Ukraini ta Ievropeiskomu Soiusi: porivnialne doslizzhennia [Legal Regulation of the Virtual Asset Market in Ukraine and the European Union: Comparative Research]. *Law of Ukraine*. No. 8. pp. 48–61. URL: https://pravoua.com.ua/en/store/pravoukr/pravo_2022_8/pravo_2022_8-s3/ [in Ukrainian].